Ses Teknisyeninde Hizmet Tespiti

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	10.06.2026	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/637	2026/369	506 s.K. m.79/10, 5510 s.K. m.86/9, 5510 s.K. geç. m.7, 5510 s.K. m.4/1-a

ÖZET

Konser ve festivallerde ses-ışık işi yapan işverenler yanında 2007-2017 arasında kayıtsız çalıştığını ileri süren ses teknisyeninin hizmet tespiti davasında HGK, resen dinlenen bordro ve sektör tanıklarıyla yapılan araştırmayı yeterli bularak direnme kararını uygun gördü.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/konser-ses-teknisyeni-hizmet-tespiti-hgk-2026-369/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/637 E. , 2026/369 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :İş Mahkemesi

SAYISI : 2024/177 E., 2024/171 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 13.02.2024 tarihli ve

2023/14293 Esas, 2024/1130 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki hizmet tespiti davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararın davalılar ve fer'î müdahil Sosyal Güvenlik Kurumu vekilleri tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalılar ve fer'î müdahil Sosyal Güvenlik Kurumu vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 10. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, İlk Derece Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davalılar ve fer'î müdahil Sosyal Güvenlik Kurumu vekilleri tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili; davalıların konser, etkinlik ve festivallerde ses ve ışık sistemlerinin organizasyonu, taşınması, kurulması ve etkinlik süresi boyunca çalışmasını sağlama işini yaptığını, müvekkilinin de davalılara ait işyerinde 2007 yılında ... tarafından gerçekleştirilen Türkiye turnesindeki etkinlik ve konserlerde ses teknisyeni olarak çalışmaya başladığını, davalıların karı-koca olup işyerlerini beraber işlettiklerini, müvekkilinin önce "..." adresinde bulunan depo mahiyetindeki işyerinde, daha sonra yine depo mahiyetindeki "..." adresinde bulunan işyerinde ses teknisyeni ve şoför olarak çalıştığını, iş sözleşmesi sona erdikten sonra sigortasız çalıştırıldığını fark ettiğini ileri sürerek 01.07.2007-30.08.2017 tarihleri arasında davalılara ait işyerinde çalıştığının tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalılar vekili; müvekkillerinin yaptığı işin nitelik itibariyle yıl boyu yapılan bir iş olmayıp Mayıs-Eylül ayları arasında havalar iyi olduğunda festival ve konser düzenlendiğinde yapılan bir iş olduğunu, bu nedenle de ay içinde ya bir ya da en fazla iki defa iş çıktığını, konser ve festival olduğunda da çelik boru sistemleri ile sahne kurma işi yapılıp 1-2 gün sahne kaldıktan sonra bu sahnenin toplanması şeklinde olduğunu, ay içinde en fazla iki iş olursa Mayıs-Eylül ayları arasında yılda toplam 20-25 gün çalışıldığını, bu anlamda davacının iddialarının yersiz olduğunu, davacı ile müvekkilleri arasında hiçbir şekilde işçi-işveren ilişkisi olmadığını, davacının 2009-2010 yılları arasında 2-3 ay kadar ve ayda 3-4 gün olmak üzere müvekkillerinin yanına gelerek meslek öğrenmeye çalıştığını, 2010 yılından sonra da müvekkilleri ile herhangi bir bağlantısının olmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.
2. Fer'î müdahil Sosyal Güvenlik Kurumu (Kurum/SGK) vekili; Kurum kayıtlarında davacının iddia ettiği tarihler arasında çalışmasına rastlanmadığını, Kurum kayıtlarının aksinin eşdeğer delillerle ispatlanabileceğini belirterek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin 04.04.2023 tarihli ve 2019/367 Esas, 2023/97 Karar sayılı kararı ile; tanıkların beyanları irdelendiğinde davacının dava konusu dönemi kapsayan tarihlerde davalıların yanında hizmet akdine tâbi olarak tam süreli ve aralıksız şekilde çalıştığı gerekçesiyle davanın kabulü ile davacının 01.07.2007-30.08.2017 tarihleri arasında hizmet akdine tâbi olarak tam süreli ve aralıksız şekilde davalıların yanında çalıştığının tespitine, söz konusu çalışması sebebiyle 5510 sayılı Kanun'un 4. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendi kapsamındaki zorunlu sigortalılığının tespiti ile fer'î müdahil Kurumun kayıtlarına tesciline karar verilmiştir.

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalılar ve fer'î müdahil Kurum vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 26.10.2023 tarihli ve 2023/2280 Esas, 2023/2860 Karar sayılı kararı ile; İlk Derece Mahkemesi kararının usul ve yasaya uygun olduğu gerekçesiyle davalılar ve fer'î müdahil Kurum vekillerinin istinaf başvurularının esastan reddine karar verilmiştir.

IV. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalılar ve fer'î müdahil Kurum vekilleri temyiz isteminde bulunmuştur.

2. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; "...2.Somut olayda, ... doğumlu davacının 2007 yılında öğrenci olduğu, davacının davalı taraf olarak yer aldığı kesinleşen ... Aile Mahkemesinin .../... E. sayılı dosyasında tarafların sosyal ve ekonomik durumunun tespitine yönelik düzenlenen 18.12.2014 tarihli tutanakta, davacı ...'ın organizasyon şirketinde çalıştığı, aylık gelirinin belli olmadığı, başka gelirinin bulunmadığının tespit edildiği, yine davacı ...'ın avukatının davaya cevap dilekçesinde, talep edilen nafaka ve tazminat miktarlarının çok fazla olduğunu, davacı ...'ın ses sistemi işiyle uğraştığını, mevcut durumda çok miktarda borcunun bulunduğunu beyan ettiği, işbu dava davalıları ... ve ...'in anılan dosyada tanık sıfatıyla dinlendikleri, davalı ...'in verdiği ifadesinde; davacı ...'ın uzaktan akrabası olduğunu, kendisinin ses sistemleri kiralama şirketinin olduğunu, yeğeni davacı ...'ın da bu işlerde yardımcılık yaptığını, daha önce başka birinin yanında çalıştığını, işten ayrıldığını, ben boştayım deyince kendisinin yanında işlere yardım etmeye başladığına yönelik beyanı karşısında, davacının 2014 yılında davalılar yanında hizmet akdine dayalı olarak çalıştığı belirgin ise de, dosya kapsamında dinlenen bir kısım tanıkların davacının çalışmasının kesintisiz ve sürekli olduğu, bir kısım tanıkların ise çalışma olgusu ve süresi yönünden çelişkili beyanlarda bulundukları anlaşılmakla, davacının fiilen ne kadar süre çalıştığı, çalışmanın sürekli mi, kısmi mi olup olmadığı hususundaki belirleme yetersiz olduğundan, hüküm eksik inceleme ve araştırmaya dayalıdır.

3.Mahkemece yapılacak iş; davacının eğitim durumu da dikkate alınarak, hizmetin başlangıç ve bitiş tarihleri somut olarak belirlenmeli, tanık beyanları arasındaki çelişkiler de giderilerek, çalışmanın kısmi süreli mi tam süreli mi olduğu yönünden araştırma yapılmalı, yapılan işin kapsam ve niteliği nazara alınmalı, özellikle etkinlik ve festivaller ile konser düzenlenmelerinin sezonluk olduğu hususu göz önünde bulundurulmalı, etkinlik sürelerinin belirlenmesiyle bu sürelerin hizmetin tespitinde de gözetilmek kaydıyla, toplanan deliller bir arada değerlendirilerek oluşacak sonuca göre hüküm kurulmalıdır..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

B. İlk Derece Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

İlk Derece Mahkemesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; bozma kararından sonra yapılan duruşmada davacı asılın ... Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezinde 2004-2007 yılları

arasında eğitim gördüğünü, alttan aldığı derslerinin olması sebebiyle eğitim merkezinden 2009 yılında mezun olduğunu, eğitim merkezine devam ettiği dönemin davalıların yanında çalışmaya başlamasından önce olduğunu, alttan ders aldığı dönemde derslere devam etmeyip yılda iki defa sınavlara girdiğini beyan ettiği, bu açıklamaya göre davacının eğitim durumunun davalıların yanında geçtiği iddia edilen çalışmasına etkisinin bulunmadığının anlaşıldığı, yine aynı duruşmada davacı asılın çalışmasına ilişkin bütün delillerini sunduğunu, bunun dışında sunacağı başka bir delil bulunmadığını belirttiği, bozma kararı öncesinde de davacının iddia konusu çalışmasını ispata yarayabilecek kayıt veya belge gösterilmediği, çalışmanın niteliği nazara alındığında davacının çalıştığı tüm etkinlik, konser ve festivallerin başlama ve bitiş tarihleri ile sürelerinin tespiti mümkün olmadığı gibi davacının etkinlik, konser ve festivaller dışında da davalıların yanında tam süreli ve aralıksız çalıştığı kabul edildiğinden etkinlik, konser ve festivallerin başlama ve bitiş tarihleri ile sürelerinin tespitinin uyuşmazlığın çözümüne yarar sağlamayacağı, davacının iddia konusu çalışmasına ilişkin araştırma yapılabilecek başkaca resmî veya özel kurum ve kuruluş, gerçek veya tüzel kişilik bulunmadığı gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Direnme kararına karşı süresi içinde davalılar ve fer'î müdahil Kurum vekillerince temyiz isteminde bulunulmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

1. Davalılar vekili; vekâlet ücreti yönünden önceki hükmü değiştirecek şekilde karar verilemeyeceğini, fer'î müdahil Kurum tarafından yapılan yargılama giderlerinin davalılara yükletilmesinin de hatalı olduğunu, dinlenen tanıkların beyanları, hizmet bildirimlerinin yapıldığı tarihler ve süreler birbiriyle örtüşmediği gibi bildirimlerin dava konusu dönemin tamamını da kapsamadığını, tanıkların çoğunun bordro tanığı olmadığını, uyuşmazlığın çözümü açısından aynı sektörde faaliyet gösterdiği ifade edilen ... Müzik ve ... Bar isimli işyerlerinden hizmet bildirimleri yapılan kişiler tanık olarak dinlenmiş ise de bu tanıkların davacı ile karşılaşmalarının bazı etkinliklerde denk gelmelerine dayandığını ve davacının çalışması, çalışma süreleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, birbirlerinden ayrı vergi kaydı bulunan müvekkillerinin aynı anda davacının işvereni olduğunun kabul edilemeyeceğini, davacının ara sıra meslek öğrenmek için geldiğini, taraflar arasında işçi-işveren ilişkisi bulunmadığını, eylemli çalışma olgusunun hangi dönemler için, hangi işveren yanında olduğunun şüpheye yer bırakmayacak şekilde ispatlanamadığını ve davanın reddine karar verilmesi gerektiğini belirterek direnme kararının bozulmasını talep etmiştir.

2. Fer'î müdahil Kurum vekili; öncelikle davanın hak düşürücü süre yönünden reddine karar verilmesi gerektiğini, kamu düzenine ilişkin eldeki davada çalışma olgusunun hiçbir kuşkuya yer vermeyecek şekilde ispatlanması gerektiğini, Kurum kayıtları aksinin de ancak eşdeğer delillerle ispatlanabileceğini belirterek direnme kararının bozulmasını talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; davacının davalılara ait işyerinde

tam süreli ve aralıksız şekilde 01.07.2007-30.08.2017 tarihleri arasında çalıştığının tespitine karar veren Mahkemece yapılan araştırma ve incelemenin yeterli olup olmadığı; buradan varılacak sonuca göre bozma kararında belirtilen araştırma ve incelemeler yapılarak sonucuna göre karar verilmesinin gerekip gerekmediği noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

1. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun (5510 sayılı Kanun) geçici 7. maddesinin 1. fıkrası ile 86. maddesinin 9. fıkrası.

2. Mülga 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun (506 sayılı Kanun) 79. maddesinin 10. fıkrası.

2. Değerlendirme

1. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun geçici 7. maddesinin 1. fıkrasında; "Bu Kanunun yürürlük tarihine kadar 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı, 17/10/1983 tarihli ve 2925 sayılı, bu Kanunla mülga 17/10/1983 tarihli ve 2926 sayılı, 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı kanunlar ile 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Kanunun geçici 20 nci maddesine göre sandıklara tabi sigortalılık başlangıçları ile hizmet süreleri, fiilî hizmet süresi zammı, itibarî hizmet süreleri, borçlandırılan ve ihya edilen süreler ve sigortalılık süreleri tabi oldukları kanun hükümlerine göre değerlendirilir." yönünde düzenleme bulunmaktadır.

2. Bu durumda 01.10.2008 tarihinden önceki döneme ilişkin hizmet tespiti uyuşmazlıklarında mülga 506 sayılı Kanun; bu tarihten sonraki dönem bakımından ise 5510 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

3. Mülga 506 sayılı Kanun'un 79. maddesinin 10. fıkrasında "Yönetmelikle tespit edilen belgeleri işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak 5 yıl içerisinde mahkemeye başvurarak alacakları ilam ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamları ile prim ödeme gün sayıları nazara alınır." hükmü bulunmaktadır. 5510 sayılı Kanun'un 86. maddesinin 9. fıkrası da aynı doğrultudadır.

4. Öte yandan Kanun'da öngörülen koşulların oluşmasıyla birlikte çalıştırılanlar, kendiliğinden sigortalı sayılırlar. Ancak bu kimselerin ayrıca Kanun'da sayılan istisnalara girmemesi gerekir. Çalıştırılanların başka hiçbir işleme gerek kalmaksızın sigortalı niteliğini kazanmaları 506 sayılı Kanun'un 6. maddesinin 1. fıkrasında yer alan açık hüküm gereğidir (5510 sayılı Kanun 4 ve 92. maddeleri).

5. Ne var ki sigortalılığın oluşumu için fiili çalışma olgusunun varlığı zorunludur. Fiili ve gerçek bir çalışmanın varlığı tespit edilmediği sürece sigortalılıktan söz edilemez.

6. Gelinen bu noktada fiili çalışmanın varlığının hangi kanıt ve olgularla belirleneceği konusu üzerinde durulmalıdır.

7. Sosyal güvenlik hukukunun hem kamu hukuku hem de özel hukuk alanında kalan özellikleri dikkate alındığında özellikle hizmet tespiti davalarında kendiliğinden araştırma ilkesinin ağır bastığı görülür. Gerçekten de hizmet tespiti davaları, taraflarca hazırlama ilkesi kapsamı dışında olup kendiliğinden araştırma ilkesi uygulandığından bu tür davalarda ispat yükü bir tarafa yükletilemez.
8. Çalışma olgusu her türlü delille ispatlanabileceğinden bu davalarda işyerinde tutulması gerekli dosyalar ile Kurumdaki belge ve kanıtlardan yararlanılmalı, ücret bordroları getirtilmeli, müfettiş raporları olup olmadığı araştırılmalı, mümkün oldukça tespiti istenen dönemde işyerinin yönetici ve görevlileri, işyerinde çalışan öteki kişiler ile o işyerine komşu ve yakın işyerlerinde, tarafları veya işyerini bilen veya bilebilecek durumda olanlar kolluk aracılığıyla araştırılarak saptanmalı, sigortalının hangi işte hangi süre ile çalıştığı, çalışmanın konusu, sürekli, kesintili, mevsimlik mi olduğu, başlangıç ve bitiş tarihleri ve alınan ücret konularında beyanları alınarak tanıkların sözleri değerlendirilirken bunların inandırıcılığı üzerinde durulmalı, verdikleri bilgilere nasıl vakıf oldukları, işveren ve işçiyle, işyeriyle ilişkileri, bazen uzun yılları kapsayan bilgilerin insan hafızasında yıllarca eksiksiz nasıl taşınabileceği düşünülmeli, beyanları diğer yan delillerle desteklenmelidir.

9. Bu amaçla tanıkların hizmet tespiti istenen tarihte işyeri veya komşu işyeri sigortalısı ya da işvereni olup olmadıkları araştırılmalı, Kurumdan bu kişilerin belirtilen tarihte sigortalılık bildirimlerinin hangi işyerinden yapılmış olduğu da sorularak elde edilen bilgilerin beyanlarında belirttikleri olgularla örtüşüp örtüşmediği de irdelenmeli, işyerinin kapsamı ve kapasitesi ile niteliği bu beyanlar çerçevesinde kontrol edilmelidir.

10. Diğer taraftan bu davalarda işverenin çalışma olgusunu kabulü ya da reddinin tek başına hukuki bir sonuç doğurmayacağı da göz önünde tutulmalıdır.

11. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 06.05.2026 tarihli ve 2025/10-626 Esas, 2026/293 Karar,

15.10.2025 tarihli ve 2024/10-406 Esas, 2025/633 Karar, 18.06.2025 tarihli ve 2024/10-336 Esas, 2025/366 Karar, 14.05.2025 tarihli ve 2023/10-500 Esas, 2025/289 Karar ile 27.09.2023 tarihli ve 2022/10-848 Esas, 2023/853 Karar sayılı kararlarında da aynı ilkeler benimsenmiştir.

12. Somut olayda davacının 01.07.2007-30.08.2017 tarihleri arasında davalılara ait işyerinde hizmet akdine tâbi olarak tam süreli ve aralıksız şekilde çalıştığını iddia ederek hizmetlerinin tespiti istemiyle açtığı eldeki davada davacı adına talep konusu dönemde hizmet bildiriminin bulunmadığı, İlk Derece Mahkemesince davanın kabulüne ilişkin verilen kararın istinafı üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurularının esastan reddine karar verildiği, Özel Dairece eksik araştırma ve inceleme yapıldığı, davacının eğitim durumu da dikkate alınarak hizmetin başlangıç ve bitiş tarihlerinin somut olarak belirlenmesi, tanık beyanları arasındaki çelişkiler de giderilerek çalışmanın kısmi süreli mi yoksa tam süreli mi olduğu yönünde araştırma yapılması gerektiği belirtilerek kararın bozulduğu anlaşılmaktadır.

13. Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; İlk Derece Mahkemesince davacı tarafın dava dilekçesinde bildirdiği resmî ve özel kurum ve kuruluşlara müzekkere yazılarak uyuşmazlık konusu ile ilgili kayıtların celbi ile gerekli araştırmaların yapıldığı,

Kurumdaki bilgi ve belgelerin getirtildiği, ayrıca davacının bildirdiği tanıkların yanı sıra resen tespit edilen bordro ve komşu işyeri tanıklarının beyanlarının alındığı ve sonuç olarak

davacı tanıkları adına hizmet bildirimi yapılan süreler dava konusu dönemin tamamını kapsamadığından tek başına davacı tanıklarının beyanlarına istinaden uyuşmazlığın çözümünün mümkün olmadığı, hâl böyle olunca uyuşmazlığın çözümü bakımından davalılara ait işyeri ile aynı sektörde faaliyet gösterdiği tespit edilen ...'ya ait ... Müzik isimli işyeri ile davalıların iş yaptıkları belirtilen ... Turizm İşletmeciliği A.Ş'ye ait ... Bar isimli işyerinden hizmet bildirimleri yapılan kişiler arasından resen tespit edilen tanıklar ve özellikle ... Turizme ait işyerinden bildirimi yapılan tanıklardan ..., ... ile ...'ya ait işyerinden bildirimi yapılan tanıklardan ..., ..., ..., ... ve ...'ın beyanları dikkate alındığında davacının 01.07.2007-30.08.2017 tarihleri arasında hizmet akdine tâbi olarak tam süreli ve aralıksız şekilde davalıların yanında çalıştığının kabülü yönünde verilen kararın isabetli olduğu sonucuna varılmıştır.

14. Hâl böyle olunca direnme kararı usul ve yasaya uygundur.

15. Ne var ki bozma nedenine göre davalılar ve fer'î müdahil Kurum vekillerinin diğer temyiz itirazları incelenmediğinden bu yönde inceleme yapılmak üzere dosya Özel Daireye gönderilmelidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Direnme uygun bulunduğundan davalılar ve fer'î müdahil Kurum vekillerinin sair temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın YARGITAY 10. HUKUK DAİRESİNE GÖNDERİLMESİNE,

10.06.2026 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.